

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Havlíka a soudců Mgr. Michala Králíka, Ph.D., a JUDr. Jiřího Spáčila, CSc., ve věci žalobce města Úsov, IČO 00303500, se sídlem v Úsově, náměstí Míru 86, zastoupeného Mgr. Janou Zwyrtek Hamplovou, advokátkou se sídlem v Mohelnici, Olomoucká 261/36, proti žalovaným 1) Jaromíru Pavlíkovi, narozenému 7. 8. 1971, bytem v Uničově, Přemyslova 593, 2) Andree Pavlíkové, narozené 4. 12. 1971, bytem v Úsově, Třebovská 339, oběma zastoupeným JUDr. Petrem Ritterem, advokátem se sídlem v Olomouci, Riegrova 376/12, o určení existence práva odpovídajícího služebnosti, vedené u Okresního soudu v Šumperku pod sp. zn. 10 C 18/2020, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 22. 11. 2022, č. j. 69 Co 343/2022-161, takto:

I. Dovolání se odmítá.

II. Žalobce je povinen nahradit každému z žalovaných náklady dovolacího řízení 3 364 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám zástupce žalovaných JUDr. Petra Rittera.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Šumperku (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 9. 6. 2022, č. j. 10 C 18/2020-136, zamítl žalobu na určení existence práva odpovídajícího věcnému břemeni (služebnosti) umístění veřejně přístupné účelové komunikace ve prospěch žalobce jakožto osoby oprávněné z tohoto věcného břemene, která se nachází na pozemku parc. č. 227/2 v k. ú. Úsov – město (dále rovněž jako „předmětný pozemek“), jehož spoluvlastníky jsou žalovaní, kteří jsou zároveň osobami povinnými z tohoto věcného břemene, a to v rozsahu vyznačeném v geometrickém plánu č. 757-213/2016 vyhotoveném Litovelskou geodézií, s.r.o., dne 21. 12. 2016 (výrok I). Rozhodl také o náhradě nákladů řízení (výrok II).

2. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci (dále jen „odvolací soud“) k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 22. 11. 2022, č. j. 69 Co 343/2022-161, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II).

3. Žalobce se domáhá určení „existence práva věcného břemene umístění veřejně přístupné účelové komunikace“ na pozemku parc. č. 227/2 v k. ú. Úsov-město. Tvrdí, že na části tohoto pozemku (označené v příslušném geometrickém plánu) existuje veřejně přístupná účelová komunikace. Má za to, že právo věcného břemene odpovídající existenci

této veřejně přístupné účelové komunikace nabyt na základě vydržení ve smyslu § 1260 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném od 1. 1. 2014 (dále jen „o. z.“).

4. Odvolací soud vyložil, že veřejně přístupná účelová komunikace je institutem veřejného práva ve smyslu § 7 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Dovodil, že veřejně přístupnou účelovou komunikaci nelze vydržet jako věcné břemeno (služebnost), neboť veřejně přístupná účelová komunikace může vzniknout jenom na základě splnění podmínek stanovených v zákoně o pozemních komunikacích. Vznik věcného břemene (služebnosti) s obsahem odpovídajícím právu veřejně přístupné účelové komunikaci je vyloučen, a nelze jej tak ani vydržet. Dodal také, že veřejně přístupnou účelovou komunikaci nelze považovat za veřejný statek, a i proto žalobce nemohl v poměrech projednávané vydržet jím požadovanou služebnost ve smyslu § 1260 odst. 2 o. z.

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobce dovolání. Uvádí, že „základní právní otázkou, kterou předkládáme dovolacímu soudu k rozhodnutí, je to, zda se soud ztotožňuje s naším názorem, že existence účelové komunikace, a tím i věcné břemeno s ní spojené, může být dána bez ohledu na to, zda je či není tato účelová komunikace stavbou. S ohledem na obrovský počet účelových komunikací v rámci ČR, které nejsou stavbou, a kde není, jako zde, zapsáno věcné břemeno jejich situování na daných pozemcích, jde podle našeho názoru i o otázku naléhavého právního významu, aby se jí NS ČR v kontextu s tímto případem zabýval.“ Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že žalobce (jakožto obec) nemůže vydržet věcné břemeno veřejně přístupné účelové komunikace. V této souvislosti odkazuje na § 1260 odst. 2 o. z., podle kterého při vydržení služebnosti odpovídající veřejnému statku je vydržitelkou obec, na jejímž území se věc nalézá. Podle žalobce byla cesta přes předmětný pozemek užívána mnoho let jako veřejně přístupná účelová komunikace, a to až do doby, kdy žalovaní tento pozemek oplotili. Proto má za to, že vydržel (jakožto obec) služebnost odpovídající veřejně přístupné účelové komunikaci. Dospěl-li odvolací soud k jinému závěru, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. Navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

6. Žalovaní navrhli dovolání jako nepřipustné odmítnout, případně jako nedůvodné zamítnout. Ztotožnili se závěry odvolacího soudu s tím, že dovolatel nevymezil řádně přípustnost dovolání ani dovolací důvod.

7. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla řešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

8. Podle § 241a odst. 1–3 o. s. ř. lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

9. Podle § 1260 odst. 2 o. z. při vydržení služebnosti odpovídající veřejnému statku je vydržitelkou obec, na jejímž území se věc nalézá.
10. Odvolací soud založil své rozhodnutí (mimo jiné) na závěru, že veřejně přístupnou účelovou komunikací nelze považovat za veřejný statek ve smyslu § 1260 odst. 2 o. z. I proto uzavřel, že žalobce nemohl podle § 1260 odst. 2 o. z. vydržet právo odpovídající služebnosti veřejně přístupné účelové komunikace.
11. Z uvedeného plyne, že řešení právní otázky, zda žalobce vydržel věcné břemeno odpovídající právu veřejně přístupné účelové komunikace podle § 1260 odst. 2 o. z., je založeno (krom jiné) na řešení prejudiciální právní otázky, zda lze považovat toto právo za veřejný statek ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
12. V souvislosti se závěrem odvolacího soudu, že právo odpovídající veřejně přístupné účelové komunikaci nelze považovat za veřejný statek ve smyslu § 1260 odst. 2 o. z. a dalších, příslušných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném od 1. 1. 2014, však žalobce nevymezuje řádně, v souladu se zákonem a ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř.
13. Požadavek, aby dovolatel v dovolání uvedl, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je podle § 241a odst. 2 o. s. ř. obligatorní náležitostí dovolání. Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř. (jako v této věci), je dovolatel povinen v dovolání vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné. K projednání dovolání nepostačuje pouhá citace textu ustanovení § 237 o. s. ř. či jeho části (k tomu srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013, sen. zn. 29 NSČR 55/2013). K přípustnosti dovolání nepostačuje vymezení jednotlivých dovolacích námitek, aniž by společně s nimi byla vymezena otázka přípustnosti dovolání (k tomu srovnej usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 3524/13, dostupné na nalus.usoud.cz). Dovolací řízení nemá být bezbřehým přezkumem, v němž procesní aktivitu stran nahrazuje soud (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2402/2007, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2015, sp. zn. 22 Cdo 1936/2015). Otázku přípustnosti dovolání si není oprávněn vymezit sám dovolací soud, neboť tím by narušil zásady, na nichž spočívá dovolací řízení, zejména zásadu dispoziční a zásadu rovnosti účastníků řízení (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 22 Cdo 1186/2022, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 22 Cdo 1809/2022).
14. Dovolatel v souvislosti se závěrem odvolacího soudu, že služebnost odpovídající veřejně přístupné účelové komunikaci nelze považovat za veřejný statek ve smyslu § 1260 odst. 2 o. z., neuvádí, který z předpokladů přípustnosti dovolání považuje za splněný ani jakým způsobem by měl být některý z předpokladů přípustnosti dovolání naplněn. V dovolání rovněž nevymezuje, v čem spatřuje v této souvislosti nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. Žalobce v dovolání nepoukazuje na žádnou právní normu (a její výklad), na základě které má za to, že veřejně přístupná účelová komunikace je veřejným statkem ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

15. Žalobce se totiž k tomuto závěru odvolacího soudu v dovolání žádným způsobem nevyjadřuje a nepředkládá argumentaci, z jakého důvodu jej považuje za nesprávný. Proto je Nejvyšší soud tímto závěrem odvolacího soudu vázán a není oprávněn jej v tomto dovolacím řízení přezkoumávat.
16. Z tohoto důvodu nemohou přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. založit ani námitky žalobce, že podle § 1260 odst. 2 o. z. vydržel služebnost odpovídající právu veřejně přístupné účelové komunikace. Tyto námitky jsou totiž (implicitně) založeny na jiném řešení prejudiciální právní otázky (zda lze právo odpovídající veřejně přístupné účelové komunikaci považovat za veřejný statek ve smyslu § 1260 odst. 2 o. z.), než ze kterého vyšel odvolací soud. Dovolací soud je přitom (s ohledem na výše uvedené) řešením této prejudiciální právní otázky vázán a není oprávněn jej přezkoumávat (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2018, sp. zn. 23 Cdo 1913/2018, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. 23 Cdo 286/2020, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. 22 Cdo 1035/2021).
17. Obsahem podstatné části dovolání jsou námitky žalobce, že vydržel služebnost odpovídající veřejně přístupné účelové komunikaci i za předpokladu, že v poměrech projednávané věci není tato komunikace samostatnou věcí (stavbou) v právním slova smyslu, ale pouhým zpracováním povrchu pozemku. K tomu považuje Nejvyšší soud za důležité poznamenat, že odvolací soud své rozhodnutí založil na tom, že žalobce tuto služebnost vydržet nemohl, a to bez ohledu na to, zda je v intencích projednávané věci veřejně přístupná účelová komunikace samostatnou věcí v právním slova smyslu, či pouhým zpracováním pozemku. Podle svého obsahu tato část dovolání směřuje spíše proti závěrům soudu prvního stupně, se kterými žalobce v dovolání polemizuje (viz odst. 26 rozsudku nalézacího soudu, který ostatně v dovolání žalobce cituje). Na těchto závěrech soudu prvního stupně však není rozhodnutí odvolacího soudu založeno a jeho rozhodnutí na řešení této právní otázky nespočívá. K tomu považuje dovolací soud za důležité také uvést, že zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, funkční příslušnost dovolacího soudu pro projednání dovolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně neupravuje. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, jímž lze napadnout výhradně rozhodnutí odvolacího soudu (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2020, sp. zn. 22 Cdo 473/2020, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2022, sp. zn. 22 Cdo 1709/2022).
18. Zcela nad rámec Nejvyšší soud poznamenává, že právo užívat účelovou komunikaci je právem veřejným a vůbec nemůže být předmětem vydržení. K řešení sporu, zda jde v konkrétním případě o účelovou komunikaci, není dána pravomoc soudu, ale silničního úřadu (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2001, sp. zn. 22 Cdo 1817/99).
19. Přípustnost dovolání nemůže založit ani námitka žalobce, že „se neztotožňujeme s tím, že zde není naléhavý právní zájem.“ Odvolací soud dovodil, že žalobci svědčí naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 o. s. ř. na jím požadovaném určení existence služebnosti (viz odst. 7 rozhodnutí odvolacího soudu). V této části opět dovolání směřuje proti závěrům soudu prvního stupně. Nalézací soud vyložil, že naléhavý právní zájem žalobce na požadovaném určení není dán. Rozhodnutí odvolacího soudu však na těchto závěrech nespočívá.

20. S ohledem na shora uvedené Nejvyšší soud dovolání žalobce podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

21. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení neobsahuje v souladu s § 243f odst. 3 o. s. ř. odůvodnění.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

Nesplní-li žalobce povinnost uloženou mu tímto usnesením, mohou se žalovaní domáhat nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce.

V Brně dne 19. 9. 2023

Mgr. David Havlík v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Veronika Sobotková

